

OGÓLNE KRYTERIA OCENIANIA

DLA KLASY IV

niedostateczny

- poziom umiejętności i wiadomości objętych wymaganiami edukacyjnymi klasy czwartej uniemożliwia osiągnięcie celów polonistycznych
- uczeń nie potrafi wykonać zadań o niewielkim poziomie trudności

dopuszczający

- poziom umiejętności i wiadomości objętych wymaganiami edukacyjnymi klasy czwartej umożliwia osiągnięcie celów polonistycznych
- uczeń potrafi wykonać zadania teoretyczne i praktyczne o niewielkim poziomie trudności, korzystając w razie potrzeby ze wskazówek, wzoru lub pomocy nauczyciela

dostateczny

- poziom zdobytych umiejętności i wiadomości objętych wymaganiami edukacyjnymi klasy czwartej pozwala na rozwijanie kompetencji ujętych w programie i wynikających z podstawy programowej
- uczeń samodzielnie wykonuje typowe zadania teoretyczne i praktyczne dotyczące poznanych i ćwiczonych wcześniej treści

dobry

- uczeń poprawnie i samodzielnie stosuje wiadomości i umiejętności ujęte w programie nauczania i wynikające z podstawy programowej, rozwiązuje typowe zadania teoretyczne i praktyczne oraz uzasadnia swoje rozwiązania

bardzo dobry

- uczeń sprawnie posługuje się zdobytymi wiadomościami, analizuje, porównuje, wnioskuje i uzasadnia, potrafi zastosować poznaną wiedzę w różnych sytuacjach oraz samodzielnie koryguje własną pracę

celujący

- uczeń twórczo wykorzystuje zdobyte wiadomości i umiejętności także w sytuacjach nowych i nietypowych, samodzielnie poszukuje rozwiązań, proponuje własne pomysły, łączy wiadomości z różnych obszarów i wykorzystuje je w praktyce

SZCZEGÓŁOWE KRYTERIA OCENIANIA DLA KLASY IV

Ocenę **niedostateczną** otrzymuje uczeń, który nie spełnia wymagań kryterialnych na ocenę dopuszczającą.

Ocenę **dopuszczającą** otrzymuje uczeń, który:

I. Komunikacja

- z pomocą nauczyciela rozumie proste polecenia i pytania.
- słucha krótkiej wypowiedzi i reaguje na nią.
- tworzy krótką wypowiedź ustną lub pisemną zgodną z podstawową intencją.
- potrafi przedstawić się, zadać pytanie, poprosić, podziękować, przeprosić, odmówić lub przekazać prostą informację.
- rozpoznaje sytuację oficjalną i nieoficjalną.
- nazywa podstawowe emocje i podejmuje próbę powiedzenia o własnych potrzebach.
- rozpoznaje nadawcę i odbiorcę.
- rozumie proste komunikaty niewerbalne.
- z pomocą odróżnia fakt od opinii.

II. Odbiór tekstów kultury

- z pomocą wskazuje temat, bohaterów, miejsce i najważniejsze wydarzenia.
- odróżnia autora od bohatera i narratora.
- rozpoznaje fikcję i rzeczywistość oraz elementy realistyczne i fantastyczne.
- rozpoznaje baśń, legendę, opowiadanie i komiks.
- zna pojęcia: bohater, narrator, świat przedstawiony.
- rozpoznaje dialog, wers, strofę, rym i refren.
- przy wsparciu wskazuje epitet, porównanie, metaforę i wyraz dźwiękonaśladowczy.
- odczytuje informacje wyrażone wprost.
- krótko wypowiada się o swoich wrażeniach.
- potrafi ocenić zachowanie bohatera w prostym przykładzie.
- czyta przygotowany tekst głośno.

III. Świadomość języka

- rozpoznaje rzeczownik, czasownik, przymiotnik i przysłówki w prostych przykładach.
- z pomocą rozpoznaje spójnik.
- odróżnia wyrazy odmienne od nieodmiennych.
- określa podstawowe kategorie rzeczownika, przymiotnika i czasownika.
- rozpoznaje podmiot i orzeczenie w prostym zdaniu.
- odróżnia zdanie od równoważnika i zdanie pojedyncze od złożonego.
- zna alfabet.
- posługuje się prostymi wyrazami bliskoznacznymi i przeciwstawnymi.
- rozpoznaje znaczenie dosłowne i przenośne.
- dzieli wyrazy na sylaby.
- stosuje wielką literę i podstawowe znaki kończące zdanie.
- zna podstawowe zasady pisowni ó/u, rz/ż, ch/h.
- z pomocą poprawia wskazane błędy.

IV. Tworzenie wypowiedzi

- z pomocą uzupełnia prostą notatkę, tabelę lub schemat.
- odpowiada na pytania dotyczące tekstu.
- porządkuje elementy prostego planu.
- według wzoru tworzy zaproszenie, przepis, wiadomość lub zasady zabawy.
- zna podstawowy układ listu i wiadomości elektronicznej.
- opowiada w kilku zdaniach o wydarzeniu lub tekście.
- opisuje prosty przedmiot, miejsce, postać lub zwierzę.
- wyraża opinię i podejmuje próbę jej uzasadnienia.
- tworzy krótkie opowiadanie odtwórcze.
- próbuje napisać opowiadanie z dialogiem, prosty wiersz lub scenkę.
- z pomocą dzieli tekst na akapity.

V. Rozwijanie umiejętności autorefleksji i budowanie tożsamości

- rozumie podstawowe pojęcie wartości.
- podaje przykłady dobra, prawdy, sprawiedliwości, wolności i piękna.
- wskazuje wartości obecne w prostym tekście.
- rozpoznaje zachowania pozytywne i negatywne.
- wymienia wspólnoty, do których należy.
- podejmuje pracę w parze lub grupie.
- wykonuje przydzielone zadanie.
- nazywa własne emocje i rozpoznaje emocje innych.
- potrafi wskazać, co zrobił dobrze i co było trudne.
- przyjmuje informację zwrotną.
- wie, że w trudnej sytuacji może poprosić o pomoc.

VI. Elementy edukacji medialnej

- z pomocą korzysta ze słownika, encyklopedii, czasopisma, katalogu lub wskazanej strony.
- wybiera informację potrzebną do zadania.
- rozróżnia prosty fakt i opinię.
- wie, że źródła internetowe mogą różnić się wiarygodnością.
- rozpoznaje reklamę, produkt, usługę i hasło reklamowe.
- rozumie, że reklama ma wpływać na odbiorcę.
- zna podstawowe zasady netykiety.
- wie, że należy chronić dane osobowe.
- wie, że niepokojące treści należy pokazać dorosłemu.
- rozpoznaje zmęczenie ekranem i rozumie potrzebę ograniczania czasu korzystania z urządzeń.

VII. Praktyki lekturowe

- podejmuje próbę czytania wskazanych tekstów.
- przedstawia pierwsze wrażenie z lektury.
- wskazuje bohatera lub wydarzenie, które zapamiętał.
- z pomocą wybiera tekst lub komiks.
- krótko uzasadnia wybór.
- z pomocą planuje czytanie dłuższego tekstu.
- uczestniczy w rozmowie o utworze.

- zna podstawową treść omawianych baśni i legend.
- rozpoznaje krótkie utwory narracyjne i liryczne.
- wie, że „Mazurek Dąbrowskiego” jest hymnem Polski.
- rozpoznaje film, teatr, malarstwo, rzeźbę, muzykę i komiks jako dziedziny sztuki.

VIII. Doświadczenia edukacyjne

- uczestniczy w szkolnym wydarzeniu kulturalnym.
- wykonuje proste zadanie podczas przygotowywania scenki, spektaklu lub słuchowiska.
- z pomocą współtworzy element projektu związanego z lekturą.
- uczestniczy w prostym działaniu promującym czytelnictwo.
- korzysta ze wsparcia nauczyciela i grupy.
- przestrzega podstawowych zasad współpracy.

Ocenę **dostateczną** otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania kryterialne na ocenę dopuszczającą oraz:

I. Komunikacja

- samodzielnie uczestniczy w prostych rozmowach.
- słucha rozmówcy i odpowiada na jego wypowiedź.
- formułuje wypowiedzi zgodne z zamierzonym celem.
- stosuje różne rodzaje zdań zależnie od intencji.
- dostosowuje sposób wypowiedzi do sytuacji oficjalnej i nieoficjalnej.
- wyraża opinię i potrafi ją krótko uzasadnić.
- mówi o swoich emocjach i doświadczeniach.
- stosuje formy grzecznościowe.
- rozpoznaje intencję nadawcy, nadawcę i odbiorcę.
- odróżnia informację od opinii.
- rozpoznaje podstawowe znaczenie gestu, mimiki i tonu głosu.

II. Odbiór tekstów kultury

- określa temat i główną myśl prostego tekstu.
- opowiada wydarzenia w odpowiedniej kolejności i dostrzega podstawowe związki przyczynowo-skutkowe.
- wskazuje elementy świata przedstawionego.
- rozpoznaje i wyjaśnia elementy realistyczne oraz fantastyczne.
- rozpoznaje pouczenie i przesłanie baśni.
- wypowiada się o bohaterach i ich zachowaniu.
- odróżnia znaczenie dosłowne od przenośnego.
- wyszukuje informacje wyrażone wprost i proste informacje pośrednie.
- odczytuje treści z komiksu, fotografii, plakatu i prostego przekazu cyfrowego.
- rozpoznaje podstawowe środki stylistyczne i określa ich znaczenie.
- czyta ze zrozumieniem i uwzględnia podstawową interpunkcję.

III. Świadomość języka

- poprawnie rozpoznaje poznane części mowy i stosuje ich podstawowe formy.
- określa osobę, liczbę, rodzaj i czas czasownika.
- określa przypadek, liczbę i rodzaj rzeczownika oraz przymiotnika.
- rozróżnia formy męskoosobowe i niemęskoosobowe.
- rozpoznaje funkcję przymiotnika i przysłówka.
- buduje poprawne zdania pojedyncze i proste złożone.
- rozpoznaje podmiot i orzeczenie.
- rozróżnia typy wypowiedzi.
- korzysta z alfabetu i słownika ortograficznego.
- stosuje synonimy, antonimy, poznane frazeologizmy i przysłówia.
- wyjaśnia znaczenie wyrazów z kontekstu.
- stosuje poznane reguły ortograficzne i podstawową interpunkcję.

IV. Tworzenie wypowiedzi

- samodzielnie tworzy prostą notatkę, tabelę, schemat i plan.
- wybiera najważniejsze informacje z tekstu.
- formułuje pytania.

- tworzy zaproszenie, przepis, instrukcję lub wiadomość zgodnie z poznanym wzorem.
- pisze list i wiadomość elektroniczną.
- opowiada wydarzenia chronologicznie.
- opisuje przedmiot, miejsce, krajobraz, postać, zwierzę, ilustrację lub plakat.
- formułuje opinię i uzasadnia ją argumentem lub przykładem.
- charakteryzuje bohatera na podstawie jego zachowania.
- tworzy opowiadanie z dialogiem.
- zachowuje podstawowy układ wstęp–rozwinięcie–zakończenie.
- stosuje akapity.
- dba o zrozumiałość wypowiedzi.

V. Rozwijanie umiejętności autorefleksji i budowanie tożsamości

- wyjaśnia pojęcie wartości i rozpoznaje je w tekstach kultury.
- wskazuje wartości ważne dla siebie.
- dostrzega konsekwencje zachowań zgodnych i niezgodnych z wartościami.
- określa swoją rolę w rodzinie, klasie lub innej wspólnotce.
- angażuje się w pracę zespołową.
- ocenia własne postępy.
- wskazuje mocne strony i trudności.
- korzysta z informacji zwrotnej.
- podejmuje proste wyzwania edukacyjne.
- rozpoznaje własne emocje i reaguje na emocje innych.
- rozumie wpływ stresu na uczenie się.
- potrafi zwrócić się o pomoc.

VI. Elementy edukacji medialnej

- samodzielnie korzysta z podstawowych źródeł tradycyjnych i cyfrowych.
- wybiera informacje potrzebne do wykonania zadania.
- odróżnia fakty od opinii i potrafi wskazać opinię w tekście.
- dostrzega, że źródła mogą mieć różną wiarygodność.
- rozpoznaje reklamę, reklamę społeczną, plakat i mem jako przekazy wpływające na odbiorcę.
- wskazuje hasło, obraz lub emocję wykorzystaną w przekazie.
- wyjaśnia cel reklamy.
- przestrzega zasad netykiety.
- chroni dane osobowe i wizerunek.
- wie, jak reagować na zagrożenia.
- zna podstawowe zasady higieny cyfrowej.

VII. Praktyki lekturowe

- samodzielnie wybiera tekst zgodny z zainteresowaniami i potrafi uzasadnić wybór.
- planuje czytanie dłuższego utworu.
- systematycznie czyta poznawane teksty.
- dzieli się wrażeniami.
- wypowiada się o bohaterach, wydarzeniach i problemach utworu.
- rozpoznaje w lekturach tematy związane m.in. z rodziną, przyjaźnią, emocjami, relacjami, przyrodą i wspólnotą.
- zna treść omawianych baśni i legend.

- czyta krótkie utwory narracyjne i liryczne.
- zna znaczenie „Mazurka Dąbrowskiego” jako hymnu Polski.
- wypowiada się o poznanych dziełach filmu, teatru, malarstwa, rzeźby, muzyki i komiksu.

VIII. Doświadczenia edukacyjne

- aktywnie uczestniczy w wydarzeniu kulturalnym i przedstawia podstawowe wrażenia.
- wykonuje przydzielone zadanie podczas przygotowania spektaklu lub słuchowiska.
- współtworzy prostą adaptację baśni, legendy lub innego tekstu.
- bierze udział w projekcie związanym z lekturą, np. tworzy okładkę, komiks, element gry lub scenkę.
- uczestniczy w działaniu promującym czytelnictwo.
- przestrzega ustalonych zasad współpracy.

Ocenę **dobrą** otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania kryterialne na ocenę dostateczną oraz:

I. Komunikacja

- sprawnie uczestniczy w rozmowie i nawiązuje do wypowiedzi innych.
- świadomie dobiera słownictwo i wypowiedź do odbiorcy oraz sytuacji.
- jasno przedstawia swoje stanowisko i je uzasadnia.
- poprawnie komunikuje potrzeby i emocje.
- odróżnia opis własnych emocji od oceniania drugiej osoby.
- stosuje zasady kultury języka.
- kontroluje ton głosu, mimikę i gesty.
- rozpoznaje wpływ gestów niewerbalnych na znaczenie wypowiedzi.
- określa nadawcę, odbiorcę, intencję i sytuację komunikacyjną.
- poprawnie rozróżnia fakty i opinie.

II. Odbiór tekstów kultury

- samodzielnie interpretuje poznane teksty na poziomie odpowiednim dla klasy IV.
- określa temat, główną myśl i intencję nadawcy.
- wyjaśnia rolę narratora i dialogu.
- omawia świat przedstawiony oraz zależności między wydarzeniami.
- porównuje bohaterów i uzasadnia ich ocenę.
- odnosi ich postępowanie do wartości.
- wyjaśnia znaczenia przenośne i tworzone przez nie obrazy.
- wyszukuje informacje wyrażone wprost i pośrednio.
- analizuje komiks, fotografię, plakat i przekaz cyfrowy.
- rozpoznaje środki stylistyczne i określa ich podstawowe funkcje.
- wyjaśnia znaczenie wersu, strofy, rymu i refrenu.
- czyta płynnie, stosując pauzę i właściwą intonację.
- rozpoznaje cechy poznanych gatunków.

III. Świadomość języka

- sprawnie posługuje się wiedzą gramatyczną.
- poprawnie stosuje formy poznanych części mowy.
- wyjaśnia zależności między wyrazami w wypowiedzeniu.
- buduje różnorodne zdania pojedyncze i proste zdania złożone.
- świadomie dobiera typ wypowiedzenia do intencji.
- poprawnie rozpoznaje podmiot i orzeczenie.
- stosuje poznane znaki interpunkcyjne.
- korzysta ze słowników.
- świadomie wzbogaca wypowiedź synonimami, antonimami, frazeologizmami i przysłówkami.
- rozpoznaje wieloznaczność i znaczenia przenośne.
- stosuje reguły ortograficzne.
- potrafi uzasadnić część zapisów.
- samodzielnie odnajduje i poprawia własne błędy.

IV. Tworzenie wypowiedzi

- tworzy samodzielne, spójne i logiczne wypowiedzi.

- dobiera formę do celu i odbiorcy.
- sporządza poprawny plan i funkcjonalną notatkę.
- tworzy wypowiedzi użytkowe zgodne z ich przeznaczeniem.
- opowiada wydarzenia w logicznej kolejności.
- wykorzystuje określenia czasu i następstwa wydarzeń.
- formułuje opinię i uzasadnia ją argumentem oraz przykładem.
- tworzy uporządkowane opisy.
- stosuje trafne słownictwo.
- wnioskuje o cechach bohatera na podstawie jego zachowania.
- pisze opowiadanie z poprawnym dialogiem.
- tworzy prosty wiersz lub komiks.
- zachowuje kompozycję i akapitowanie.
- dokonuje częściowej autokorekty.

V. Rozwijanie umiejętności autorefleksji i budowanie tożsamości

- omawia wartości obecne w tekstach kultury.
- uzasadnia znaczenie wybranych wartości.
- wyjaśnia konsekwencje postępowania bohaterów.
- charakteryzuje wspólnoty, do których należy.
- określa swoją rolę w grupie.
- aktywnie uczestniczy w pracy zespołowej i wywiązuje się z zadań.
- szanuje innych i ich stanowiska.
- ocenia efekty własnego uczenia się.
- wykorzystuje informację zwrotną do poprawy.
- rozpoznaje emocje własne i innych.
- reaguje empatycznie.
- zna sposoby radzenia sobie ze stresem i wie, kiedy poprosić o pomoc.

VI. Elementy edukacji medialnej

- samodzielnie wyszukuje i selekcjonuje informacje.
- wybiera źródło odpowiednie do zadania.
- porównuje informacje.
- odróżnia fakt od opinii i uzasadnia swoje stanowisko.
- rozpoznaje podstawowe oznaki niewiarygodności źródła.
- analizuje reklamę, plakat, mem i reklamę społeczną.
- wskazuje elementy perswazyjne i wyjaśnia ich działanie.
- przestrzega zasad netykiety i ochrony danych.
- właściwie reaguje na niepokojące treści.
- planuje czas pracy z urządzeniami.
- rozumie zagrożenia związane z nadmiernym korzystaniem z technologii.

VII. Praktyki lekturowe

- świadomie wybiera teksty i uzasadnia swoje preferencje.
- samodzielnie planuje i realizuje czytanie.
- przedstawia pierwsze wrażenia i uzasadnia je.
- omawia bohaterów, wydarzenia i problematykę utworu.
- odnosi treści lektury do własnych doświadczeń.
- rozpoznaje znaczenie baśni i legend dla kultury.

- interpretuje poznane utwory narracyjne i liryczne.
- wyjaśnia znaczenie „Mazurka Dąbrowskiego” jako symbolu narodowego.
- porównuje utwór literacki z jego adaptacją filmową, teatralną lub komiksem.
- potrafi polecić przeczytaną książkę innej osobie.

VIII. Doświadczenia edukacyjne

- odpowiedzialnie uczestniczy w wydarzeniach kulturalnych.
- potrafi opisać swoje wrażenia i wskazać istotny element wydarzenia.
- współtworzy adaptację tekstu.
- wnosi własne pomysły do projektu.
- współpracuje przy tworzeniu gry, komiksu, scenki, okładki lub improwizacji.
- przestrzega terminów i zasad pracy zespołowej.
- aktywnie uczestniczy w projekcie czytelnictwa.

Ocenę **bardzo dobrą** otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania kryterialne na ocenę dobrą oraz:

I. Komunikacja

- aktywnie i świadomie uczestniczy w rozmowie.
- potrafi podtrzymać rozmowę i właściwie na nią reagować.
- precyzyjnie dobiera środki językowe do celu, odbiorcy i sytuacji.
- jasno komunikuje potrzeby, emocje i stanowisko.
- argumentuje własne zdanie.
- zachowuje kulturę wypowiedzi podczas dyskusji.
- empatycznie reaguje na emocje rozmówcy.
- świadomie wykorzystuje głos, mimikę, gest i postawę.
- rozpoznaje także intencje wyrażone nie wprost.
- analizuje wpływ sytuacji komunikacyjnej na wypowiedź.
- potrafi ocenić skuteczność własnego komunikatu.

II. Odbiór tekstów kultury

- samodzielnie i wnikliwie odczytuje teksty.
- formułuje i uzasadnia własną interpretację.
- dostrzega sensy dosłowne i przenośne.
- analizuje sposób kreowania bohaterów, świata przedstawionego i narracji.
- wyjaśnia funkcję dialogu.
- interpretuje informacje pośrednie.
- analizuje wpływ epitetu, porównania, metafory i wyrazu dźwiękonaśladowczego na wyobraźnię i emocje odbiorcy.
- świadomie wykorzystuje pauzę, tempo, intonację i barwę głosu podczas czytania.
- porównuje sposoby przedstawienia treści w literaturze, teatrze, filmie, obrazie, muzyce i komiksie.
- swobodnie posługuje się poznanymi terminami.

III. Świadomość języka

- sprawnie i świadomie wykorzystuje wiedzę o języku podczas tworzenia i odbioru wypowiedzi.
- poprawnie stosuje formy gramatyczne.
- różnicuje składnię i słownictwo zależnie od celu.
- wyjaśnia funkcje poznanych części mowy i części zdania.
- sprawnie korzysta ze słowników.
- funkcjonalnie wykorzystuje synonimy, antonimy, frazeologizmy i przysłowia.
- rozpoznaje znaczenia dosłowne, przenośne i wieloznaczne.
- poprawnie stosuje poznane zasady ortograficzne i interpunkcyjne.
- potrafi uzasadnić pisownię, odwołując się do poznanej reguły, wymiany głosek lub formy wyrazu.
- skutecznie redaguje i koryguje własny tekst.

IV. Tworzenie wypowiedzi

- tworzy przemyślane, rozbudowane i poprawne wypowiedzi.
- samodzielnie wybiera najbardziej funkcjonalną formę notatki.
- formułuje pytania pogłębiające rozumienie tekstu.
- buduje logiczne plany.

- dostosowuje wypowiedź do odbiorcy i sytuacji.
- tworzy uporządkowane relacje, opisy i charakterystyki.
- uzasadnia stanowisko kilkoma argumentami lub przykładami.
- buduje spójne opowiadania z dialogiem, opisem i elementami dynamizującymi akcję.
- kreatywnie tworzy wiersze, komiksy i scenki.
- świadomie dzieli tekst na akapity.
- dba o spójność stylistyczną.
- samodzielnie poprawia błędy językowe, ortograficzne, interpunkcyjne i kompozycyjne.

V. Rozwijanie umiejętności autorefleksji i budowanie tożsamości

- dostrzega znaczenie wartości dla jednostki i wspólnoty.
- analizuje konsekwencje wyborów bohaterów.
- potrafi uzasadnić własny system wartości z poszanowaniem odmiennych stanowisk.
- odpowiedzialnie realizuje rolę w grupie.
- wspiera innych.
- bierze odpowiedzialność za wspólny cel.
- rzetelnie ocenia własne osiągnięcia i trudności.
- planuje konkretne działania służące rozwojowi.
- wykorzystuje swoje mocne strony.
- rozpoznaje wpływ emocji na zachowanie.
- stosuje strategie radzenia sobie ze stresem.
- świadomie korzysta z pomocy, gdy jest potrzebna.

VI. Elementy edukacji medialnej

- sprawnie korzysta z kilku źródeł i dobiera je do celu.
- porównuje informacje pochodzące z różnych źródeł.
- uzasadnia ocenę wiarygodności źródła.
- bezbłędnie rozróżnia fakt i opinię.
- analizuje język reklamy, plakatu, memu i reklamy społecznej.
- wyjaśnia funkcję obrazu, hasła i emocji.
- rozumie mechanizmy perswazji i ich wpływ na odbiorcę.
- świadomie stosuje zasady bezpieczeństwa, netykiety i ochrony wizerunku.
- rozpoznaje skutki nadmiernego korzystania z technologii.
- planuje zrównoważone korzystanie z urządzeń.
- stosuje zasady higieny cyfrowej.

VII. Praktyki lekturowe

- wykazuje systematyczne zainteresowanie czytaniem.
- samodzielnie poszerza wybór lektur.
- świadomie określa własne preferencje czytelnicze.
- formułuje pogłębione opinie o utworach.
- wyjaśnia wpływ lektury na własne myśli i emocje.
- prowadzi rozmowę o problematyce dłuższych tekstów.
- porównuje różne sposoby przedstawienia tego samego tematu w literaturze, teatrze, filmie, malarstwie, muzyce i komiksie.
- wyjaśnia kulturowe znaczenie poznanych tekstów.
- przygotowuje przemyślane rekomendacje czytelnicze.

VIII. Doświadczenia edukacyjne

- świadomie uczestniczy w wydarzeniach kulturalnych i potrafi uzasadnić własną opinię.
- aktywnie współtworzy spektakl, słuchowisko lub adaptację.
- proponuje rozwiązania dotyczące projektu.
- twórczo realizuje zadania związane z lekturą.
- współorganizuje działania promujące czytelnictwo.
- odpowiedzialnie realizuje przyjętą rolę.
- ocenia efekt pracy grupy i własny wkład.
- wskazuje obszary wymagające poprawy.

Ocenę **celującą** otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania kryterialne na ocenę bardzo dobrą oraz:

I. Komunikacja

- prowadzi rozmowę w sposób dojrzały, empatyczny i odpowiedzialny.
- elastycznie dostosowuje wypowiedź do zmieniającej się sytuacji.
- precyzyjnie dobiera formę, styl i środki językowe.
- buduje przekonujące wypowiedzi i trafnie argumentuje.
- świadomie łączy komunikację werbalną i niewerbalną.
- potrafi przedstawiać własne potrzeby i stanowisko z poszanowaniem granic innych osób.
- dostrzega konsekwencje niewłaściwego doboru słów, tonu lub gestów.
- potrafi ocenić skuteczność komunikacji i modyfikować własne zachowanie.
- wykorzystuje kompetencje komunikacyjne w pracy zespołowej, projektowej i twórczej.

II. Odbiór tekstów kultury

- przedstawia oryginalną i przekonująco uzasadnioną interpretację.
- dostrzega różne możliwe sposoby rozumienia utworu.
- samodzielnie analizuje zależności między formą a znaczeniem dzieła.
- wnikliwie interpretuje motywacje bohaterów i ich postawy.
- dostrzega związki między tekstem, innymi tekstami kultury i własnym doświadczeniem.
- analizuje funkcje środków stylistycznych i sposób oddziaływania słowa, obrazu, gestu i dźwięku.
- wyciąga trafne wnioski z informacji pośrednich.
- twórczo wykorzystuje wiedzę o gatunkach i środkach artystycznych.
- sprawnie posługuje się terminologią literacką i językową.

III. Świadomość języka

- twórczo wykorzystuje wiedzę językową do osiągnięcia zamierzonych efektów.
- potrafi pokazać, jak zmiana formy wyrazu lub konstrukcji zdania wpływa na znaczenie.
- świadomie różnicuje słownictwo i składnię.
- proponuje różne poprawne sposoby wyrażenia tej samej myśli.
- samodzielnie rozwiązuje problemy językowe, korzystając ze słowników i innych źródeł.
- niemal bezbłędnie stosuje poznane zasady ortograficzne i interpunkcyjne oraz potrafi je uzasadnić.
- przeprowadza wieloetapową redakcję tekstu.
- wykorzystuje wiedzę o języku również w nowych i nietypowych sytuacjach.

IV. Tworzenie wypowiedzi

- samodzielnie wybiera najtrafniejszą formę wypowiedzi i dostosowuje ją do celu.
- tworzy oryginalne, wieloaspektowe i funkcjonalne teksty.
- buduje pogłębione uzasadnienia oraz przewiduje możliwe odmienne stanowiska.
- tworzy pomysłowe opisy i opowiadania, świadomie kształtując akcję, nastrój, przestrzeń i bohaterów.
- twórczo eksperymentuje z formą wiersza, komiksu lub opowiadania.
- świadomie wykorzystuje środki językowe i układ graficzny.
- samodzielnie redaguje i udoskonala własne teksty.
- potrafi wykorzystać własną twórczość do zainicjowania działania społecznego, kulturalnego lub projektowego.

V. Rozwijanie umiejętności autorefleksji i budowanie tożsamości

- samodzielnie stawia pytania dotyczące wartości, odpowiedzialności i wspólnoty.
- analizuje problemy z różnych perspektyw.
- dostrzega złożoność decyzji bohaterów i ludzi w sytuacjach rzeczywistych.
- podejmuje działania na rzecz grupy i wspólnego dobra.
- inicjuje rozwiązania.
- pomaga innym wykorzystać ich mocne strony.
- dokonuje pogłębionej autorefleksji.
- samodzielnie planuje własny rozwój i konsekwentnie realizuje cele.
- traktuje błędy jako źródło informacji.
- dobiera skuteczne strategie radzenia sobie z trudnościami i wspiera innych w ich stosowaniu.

VI. Elementy edukacji medialnej

- samodzielnie dobiera źródła odpowiednie do celu i krytycznie ocenia ich wiarygodność.
- porównuje informacje i wskazuje różnice między faktem, opinią i sugestią.
- analizuje sposób, w jaki język, obraz i emocje wpływają na odbiorcę.
- rozpoznaje ukryte cele przekazów perswazyjnych.
- sam tworzy komunikaty informacyjne lub perswazyjne.
- świadomie chroni dane, prywatność, wizerunek i prawa autorskie.
- proponuje działania zwiększające bezpieczeństwo cyfrowe grupy.
- świadomie zarządza czasem korzystania z mediów.
- inicjuje działania dotyczące higieny cyfrowej i bezpieczeństwa w sieci.

VII. Praktyki lekturowe

- czytanie traktuje jako sposób poznawania siebie, innych ludzi i świata.
- samodzielnie i twórczo poszerza krąg lektur.
- świadomie zestawia motywy, bohaterów i problemy różnych tekstów.
- wykorzystuje wcześniejsze lektury podczas interpretowania nowych utworów.
- formułuje oryginalne, pogłębione opinie.
- inicjuje rozmowy o książkach.
- tworzy twórcze rekomendacje.
- podejmuje działania zachęcające innych do czytania.
- analizuje własne nawyki czytelnicze i świadomie planuje ich rozwijanie.

VIII. Doświadczenia edukacyjne

- wykorzystuje udział w wydarzeniach kulturalnych do pogłębionej refleksji i własnej działalności twórczej.
- inicjuje rozwiązania podczas pracy nad spektaklem, słuchowiskiem lub adaptacją.
- twórczo przenosi tekst do nowej formy.
- proponuje oryginalną koncepcję projektu.
- dostosowuje sposób działania do potrzeb odbiorców.
- inicjuje lub współkoordynuje projekt czytelniczy.
- pomaga grupie efektywnie podzielić zadania.
- ocenia przebieg i rezultat przedsięwzięcia.
- formułuje wnioski, które można wykorzystać przy kolejnych działaniach.

Uwaga: wymagania mają charakter narastający, a przy ocenianiu uwzględnia się indywidualne możliwości psychofizyczne i edukacyjne ucznia oraz dostosowanie wymagań wynikające z rozpoznanych potrzeb.